

Stan poznania kuczmanów (*Diptera: Ceratopogonidae*) w polskich parkach narodowych

Distribution of biting midges (*Diptera: Ceratopogonidae*) in the Polish national parks

PATRYCJA DOMINIAK, RYSZARD SZADZIEWSKI

Uniwersytet Gdański, Katedra Zoologii Bezkręgowców, Piłsudskiego 46, 81-378 Gdynia

ABSTRACT: Up to now 190 species of biting midges are known to occur in Poland. Only 70 species, i.e. 37% have been reported from national parks (NP). The highest number of species are noted in the Bieszczadzki NP and the Ojcowski NP. Most of rare species are recorded outside of protected areas because entomologists have no troubles to collect insects here.

KEY WORDS: *Diptera*, *Ceratopogonidae*, distribution, national parks, Poland.

W Polsce istnieją obecnie 23 parki narodowe. Badania nad kuczmanami prowadzone były w 9 spośród nich: Babiogórskim PN, Białowieskim PN, Bieszczadzkim PN, Kampinowskim PN, Ojcowskim PN, Pienińskim PN, Roztoczańskim PN, Świętokrzyskim PN, Tatrzańskim PN. Łącznie w granicach parków narodowych stwierdzono występowanie 70 gatunków tych muchówek. Stanowi to ponad 37% fauny krajowej, gdyż do tej pory z Polski wykazano 190 gatunków *Ceratopogonidae* (SZADZIEWSKI, BORKENT 2003).

Najlepiej poznane są kuczmany z Bieszczadzkiego PN – 44 gatunki (KLA-SA i in. 2000; SZADZIEWSKI 1985, 1986, 1991b; SZADZIEWSKI, BORKENT 2003), Ojcowskiego PN – 22 gatunki (SZADZIEWSKI 1991a, 2001a, 2001c) oraz Świętokrzyskiego PN i Tatrzańskiego PN – po 19 gatunków (BILIŃSKI 1968, 1984; SZADZIEWSKI 1985, 1991b, 2001a; SZADZIEWSKI i in. 1994).

Na uwagę zasługuje fakt notowania wielu rzadkich gatunków *Ceratopogonidae* na terenach graniczących z parkami narodowymi. Tak jest chociażby w przypadku Białowieskiego PN (SZADZIEWSKI 2001b), Babiogórskiego PN (SZADZIEWSKI 2001a, 2001c; SZADZIEWSKI i in. 1994) czy Biebrzańskiego PN (KRZYWIŃSKI 1987; SZADZIEWSKI 2001a, 2001c; SZADZIEWSKI, KRZYWIŃSKI 1988; SZADZIEWSKI i in. 1994). Stwierdzanie interesujących gatunków kuczmanów poza terenami prawnie chronionymi wynikać może z braku przeszkód formalnych w pozyskiwaniu stąd materiału. Wydaje się, że przy obecnych wymogach stawianych przez dyrekcje parków narodowych związanych z uzyskaniem pozwoleń na zbieranie materiałów entomologicznych stan poznania kuczmanów i innych owadów względem terenów nie chronionych będzie coraz słabszy.

PIŚMIENNICTWO

- BILIŃSKI Z. 1968: Uzupełnienia do znajomości kuczmanów Polski. *Annals. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, Sectio E*, **23**: 319-325.
- BILIŃSKI Z. 1984: Nowe dla Polski kuczmany z rodzaju *Culicoides* LATR. (*Diptera, Ceratopogonidae*). *Pol. Pismo ent.*, **54**: 227-228.
- KLASA A., PALACZYK A., SOSZYŃSKI B., 2000: Muchówki (*Diptera*) Bieszczadów. [W:] PAWŁOWSKI J. (red.): *Monografie Bieszczadzkie VIII. Bezkręgowce Bieszczadów Zachodnich ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadzkiego Parku Narodowego II*. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków, Ustrzyki Dolne: 305-369.
- KRZYWIŃSKI J. 1987: Nowe dla Polski gatunki kuczmanów (*Diptera, Ceratopogonidae*). *Pol. Pismo ent.*, **57**: 791-796.
- SZADZIEWSKI R. 1985: Przegląd faunistyczny krajowych kuczmanów z rodzaju *Culicoides* (*Diptera, Ceratopogonidae*). *Pol. Pismo ent.*, **55**: 283-341.
- SZADZIEWSKI R. 1986: Pasożyt płazów – *Forcipomyia velox* (*Diptera, Ceratopogonidae*) w Polsce. *Wiad. parazyt.*, **32**: 389-391.
- SZADZIEWSKI R. 1991a: Hematofagiczne kuczmany z rodzaju *Culicoides* (*Diptera, Ceratopogonidae*) z Polski. *Wiad. parazyt.*, **37**: 53-56.
- SZADZIEWSKI R. 1991b: *Ceratopogonidae* (*Diptera*). [W:] RAZOWSKI J. (red.): *Wykaz zwierząt Polski 2*. ISEZ PAN Kraków/Ossolineum: 103-109.
- SZADZIEWSKI R. 2001a: European *Atrichopogon* of the *pavidus* group (*Diptera: Ceratopogonidae*). *Pol. Pismo ent.*, **70**: 347-358.
- SZADZIEWSKI R. 2001b: *Diptera: Ceratopogonidae*. [W:] GUTOWSKI J. M., JAROSZEWICZ B. (red.): *Katalog fauny Puszczy Białowieskiej*. IBL, Warszawa: 272-273.
- SZADZIEWSKI R. 2001c: European *Atrichopogon* of the subgenus *Psilokempia* (*Diptera: Ceratopogonidae*). *Pol. Pismo ent.*, **70**: 359-374.
- SZADZIEWSKI R., BORKENT A. 2003: New synonyms, combinations and records of biting midges (*Diptera: Ceratopogonidae*). *Pol. Pismo ent.*, **72**: 249-260.
- SZADZIEWSKI R., KACZOROWSKA E., KRZYWIŃSKI J. 1994: The predaceous midges of the subgenus *Isohelea* of *Brachypogon* in Poland (*Diptera, Ceratopogonidae*). *Acta zool. cavcov.*, **37**: 1-32.
- SZADZIEWSKI R., KRZYWIŃSKI J. 1988: Biting midges of the genus *Culicoides* (*Ceratopogonidae*) visiting umbelliferous flowers in Poland. [W:] OLEJNICZEK J. (red.): *Medical and Veterinary Dipterology*. Česke Budejovice: 155-158.